

Nr. 8 (36)/ AUGUST 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Romgleza și onlaid

Aurelian GHEONDEA¹

Prolog. Am găsit, cu ani în urmă, o abordare matematică a unei probleme din lingvistică: în 2003, D.M. Abrams și S.H. Strogatz au publicat articolul [2], în prestigioasa revistă *Nature*, care începe cu următoarea frază: *Thousands of the world's languages are vanishing at an alarming rate with 90% of them expected to disappear with the current generation* (Mii dintre limbile lumii dispar cu viteză alarmantă astfel că este de așteptat ca 90% dintre acestea să dispară în timpul generației actuale)..

(.....)

Articolul lui Abrams și Strogatz ne conduce către alte întrebări: ce anume face ca o limbă să se bucure de un prestigiu mai mare decât o alta, poate gradul de utilitate, poate apartenența la un grup social cu un statut superior sau, poate ține de sistemul de valori al individului sau al populației?

Romgleza. Nu mai plătim cu numerar ci cu *cash*, nu mai avem sfârșit de săptămână ci avem *weekend*, nu mai avem transmisiuni în direct ci *live*, nu mai avem centre de vaccinare din mașină ci *drive-through* sau, mai americaneste, *drive-thru*, nu mai avem știri de ultima oră ci avem *breaking news*, nu mai avem un loc de muncă ci un *job*, nu mai există tendință ci *trend*, nu mai sunt liber profesionist ci *freelancer*, nu mai avem utilizator ci *user*, nu mai sunt perdant ci *looser*, nu mai avem o afacere ci un *business*, nu mai avem vânzare cu amănuntul ci *retail*, nu mai avem țintă ci *target*, nu mai există o marcă ci un *brand*, nu mai avem tichet valoric ci *voucher*. Ar fi necesare foarte multe pagini ca să inventariiez romgleza, adică mulțimea cuvintelor englezești care sunt utilizate în anumite medii în detrimentul celor românești deși au exact același înțeles.

Curiosul caz al cuvântului sit. I se atribuie lui Clémentineau o definiție haioasă a limbii engleze: *l'anglais ce n'est jamais que du français mal prononcé* (limba engleză nu este nimic altceva decât franceză stâlțită). Se apreciază că aproximativ 40% dintre cuvintele din engleza modernă sunt de origine franceză, pronunțate, bineînțeles, după regulile limbii engleze.

În limba română, cuvântul *sit*, din latină *situs*, are sens de loc, folosit cu precădere în expresii de tipul *sit* arheologic, și mai rar cu sensul de privesc. Același cuvânt latin a produs în limba franceză *site* și pronunțat tot *sit*, dar având un înțeles cu mult mai larg: conform dicționarului Larousse are vreo șase sensuri, două relativ generale, cu sensul de loc, și patru mai speciale. Cuvântul francezesc *site* a fost preluat în engleză și pronunțat *sait*, conform regulilor de pronunție din limba engleză. Diseminat ca termen de specialitate din informatică, cuvântul, de acum englezesc, *site*, dar care are același înțeles de *loc*, *sit*, a fost preluat de românii entuziaști cu aceeași scriere *site* și pronunțat cu mândrie *sait*. Mai mult, dacă se articulează, apare struțo-cămila *site-ul*.

Se schimbă toponimia. Dacă faceți o plimbare prin noile zone rezidențiale veți observa că în România au răsărit ca ciupercile după ploaie foarte multe *residence*, pronunțat *rezidens*, englezește, și nu *rezidans*, francezește. Complexele comerciale integrate, numite *mall* și pronunțat *mol*, au în mare majoritate nume englezești. Chiar simplele prăvălii, băcăni, și magazine de cartier au devenit *market*. A apărut *barber shop* și a dispărut frizeria. Mai toate magazinele afișează, când vor să mai facă o lichidare

¹ <https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-25763872-romgleza-onlaid.htm>

de marfă, pe toată vitrina, *Sale* și nu *Reduceri*. Vânzătoarea îmi oferă un *discount* și nu o reducere: mai în glumă, mai în serios, întreb dacă reducerile astea se adresează doar vorbitorilor de limba engleză și nu tuturor iar vânzătoarea mă privește cu uimire, de unde a mai picat și asta? Târgul de Crăciun a devenit *Christmas Market*, evenimente artistice și sociale organizate în România au cu precădere nume englezești.

Pe români îi doare gura. O bună parte dintre substitutele englezești pentru cuvinte sau expresii românești cu același sens sunt mai scurte, uneori un singur cuvânt englezesc are sensul unei expresii, sau sintagme, din limba română. Alteori este tot un cuvânt care înlocuiește un cuvânt, dar cuvântul englezesc este mai scurt. Limba engleză are un specific, care o deosebește pregnant de foarte multe alte limbi, și anume bogăția lexicului: diverse dicționare dau diverse valori numerice ale lexicului însă, comparativ cu limba română, lexicul limbii engleze este cel puțin dublu, dacă nu chiar triplu. Oricum, într-o ierarhie a lexicului diverselor limbi, limba engleză se află în partea superioară. O a doua particularitate, legată de prima, este că cuvintele englezești sunt relativ mai scurte. Un exemplu hazliu, dar care spune ceva despre specificul limbii engleze, este cel despre originea cuvântului *bus* (autobuz). La un moment dat, englezii au luat cuvântul latin *omnibus*, care înseamnă *pentru toți*, și l-au folosit pentru autobuz. După un timp (era prea lung cuvântul!) au tăiat *omni* și au lăsat doar *bus*. Partea hazlie este că au tăiat rădăcina, cea care dă înțelesul, și au lăsat sufixul, care n-are nicio legătură cu înțelesul, făcând originea cuvântului neinteligibilă. Dar asta este specificul limbii engleze și este treaba lor cum își formează și aleg cuvintele.

În timpul unui seminar al institutului de matematică, care era vizionat în mod virtual, și în care vorbitorul utiliza limba română în fața unei audiențe formate exclusiv din români, i-am reamintit vorbitorului, român care lucrează de ani buni la o universitate din Europa, în mod discret în fereastra de comentarii, că cuvântul englezesc *gap*, pe care îl folosea frecvent, are corespondentul în limba română *lacună*: era vorba de sintagma *spectral gap* care se traduce prin *lacună spectrală*. O colegă de seminar a replicat destul de tăios: este prea lung cuvântul lacună, mai bine spunem *gap* (adică îl scriem *gap* și îl pronunțăm *ghep*). Se pare că unii dintre români încearcă să își micșoreze suferința atunci când vorbesc: ce putem face pentru a-i convinge că folosirea limbii române poate fi o plăcere și nu o suferință?

Neologismele. Toate limbile se îmbogățesc prin import de cuvinte din alte limbi, atunci când nu au corespondente care să îndeplinească suficient de bine criteriul înțelesului. O analiză mai amănunțită, și aici este marea problemă pe care o văd eu, arată că **romgleza nu este vreo formă de îmbogățire prin neologisme a limbii române ci de substituie a cuvintelor românești prin cuvinte englezești, luate la pachet cu scrierea și pronunția din limba engleză.** Ceea ce mie mi se pare cu mult mai grav este atentatul la caracterul limbii române scrise care este esențial fonetic: pronunțăm cuvintele după reguli de pronunție specifice limbii noastre și nu ale limbii din care provine respectivul neologism, așa cum *merci* a devenit *mersi*, de exemplu.

Unde ne sunt trădătorii? Italienii au o vorbă înțeleaptă: *traduttore traditore*, cu sensul că nu există traducere perfectă, care să nu trădeze cât de cât sensul original. Afirmatia aceasta are o consecință foarte subtilă: orice traducere conține un act de creație. Un exemplu pe care îl ador: *Ou sont les neiges d'antan?* (F. Villon) care în traducerea lui R. Vulpescu devine *Dar unde-i neaua de mai an?* Limba română a evoluat, prin grija și strădania înaintașilor noștri, către o limbă frumoasă și expresivă, cu o eleganță demnă de toată admirația noastră. În limba română, verbul *a traduce* are, în afara celui uzual, și pe acela de *a trăda*, o subtilitate pe care din păcate nu o mai apreciază aproape nimeni în ziua de astăzi.

Profesia de traducător este o profesie nobilă și esențială pentru orice cultură. Traducătorii sunt aceia dintre noi care fac legătura cu alte culturi, care ne îmbogățesc cunoașterea în mod esențial aducând în cultura noastră opere importante din alte culturi și, în același timp, promovând opere din cultura noastră în alte culturi. Fără traducători, am fi îngrozitor de săraci spiritual, de izolați cultural, și deconectați de realizările umanității. Traducătorii duc o luptă teribilă pentru a păstra unitatea, suplețea, și modernitatea limbii noastre și au toată recunoașterea și prețuirea mea.

Profesia de traducător s-a erodat în timp, nivelul de competență a scăzut, dacă este să urmărim traducerile de cărți sau cele de cinema sau televiziune. Calitatea unei traduceri, fie ea o carte, un articol, sau subtitrarea materialelor audio-video din televiziune sau cinematografie, este uneori foarte slabă. În fiecare an cumpăr din România în jur de cinci sau șase cărți pentru lectură de peste an din rarele ore de relaxare. Cantitatea de englezisme (anglicisme, barbarisme) pe care o vezi în traducerile în limba română crește în continuu. Din fericire, de multe ori sunt surprins plăcut să văd o traducere frumoasă,

care dovedește o foarte bună cunoaștere atât a limbii române cât și a celei din care se face traducerea. Dar parcă sunt din ce în ce mai puțini traducători buni!

Ca în orice profesie, există în România traducători profesioniști, pasionați, cu nivel înalt de competență în ceea ce fac și, mai ales, cu respect pentru limba română. Dar unde îi găsim și ce dificultăți întâmpină ei pentru a-și face meseria așa cum trebuie? Mă întreb de ce nu îi vedem impunând un nivel înalt tuturor celor care fac traduceri și, dacă ei sunt și cei care fac aceste traduceri pline de barbarisme, ce anume îi constrânge astfel încât să permită unor astfel de traduceri să iasă la lumină? Tare mult aș dori să aud părerile lor, să-i văd că se implică în cultivarea unei limbi române în spiritul ei. Tare mult am avea nevoie de traducători profesioniști în contact cu specialiștii din domeniile științifice cu care să pună la punct traducerea termenilor de specialitate care, în lipsa lor, sunt lăsate la cheremul celor care ne asaltează cu romgleza.

3

Ce face elita? Elita română este *divizată* (unii muncesc cu avânt pe terenul propășirii romglezei, alții sunt atenți și evită englezismele), *inactivă* (nu mă bag, nu e treaba mea, lasă că are cine să se ocupe), *rușinată* (păi dacă zic ceva mă iau aștia de naționalist, retrograd), sau *superior blazată* (asta este, nu avem ce face). Sunt puține cazuri de exprimare, fie în scris fie vorbit, care să evite englezismele. Sunt medii specifice, informatice, corporatiste, științifice, unde romgleza a devenit deja normă, dacă nu te conformezi ești imediat privit ca ciudat și tratat ca atare.

În fizica contemporană se studiază intens un fenomen din teoria cuantică a informației care este numit *entanglement* și care se traduce foarte corect în română prin *încâlcire*. Dar nu veți auzi despre fenomenul de încâlcire cuantică în mediile științifice românești, ci cu precădere cuvântul englezesc. Într-o discuție pe care am avut-o în urmă cu mai mulți ani cu o distinsă fiziciană căreia i-am spus care este traducerea românească, am primit răspunsul aiuritor că încâlcire nu este un cuvânt *frumos* și deci preferă, din pudoare, să spună *entanglement*. Distinsa doamnă vorbea o engleză de baltă, dovedită copios pe parcursul conferinței pe care a susținut-o, și nu avea nicio ezitare în a stâlci ambele limbi de o manieră hazlie și în același timp foarte tristă.

Promovarea romglezei în mediul publicistic, scris, radio, sau de televiziune, este masivă. Dacă aveți curiozitatea să urmăriți transmisiuni sportive, cele de tenis sunt poate cele mai afectate, veți auzi exprimări foarte ciudate. În afară de faptul, de acum devenit banal, că o mare parte din terminologia din tenis nu mai este tradusă ci se folosesc termenii englezești, unele dintre exprimări sunt de-a dreptul hilare. De exemplu, zice comentatorul, jucătorul Cutare cere un *challenge*, deși ar trebui spus, pur și simplu, că jucătorul Cutare *contestă* decizia arbitrilor (*to challenge* are sensul de a contesta, în acest context).

Pe ecranele televizoarelor vedeți cum romgleza se lăfăie și râde cu toată gura, în fața unei audiențe buimace. Emisiunile radio, împănate cu anglicisme din gros spre bucuria redactorilor, sunt la ordinea zilei. Buimăcirea audienței duce de fapt la o divizare a societății, la pierderea comunicării cu locuitorii acestei țări care sunt bombardată cu cuvinte pe care nu le înțeleg și pe care, de cele mai multe ori, nu le pot pronunța, o alienare care poate avea consecințe teribile, dacă nu cumva este deja prea târziu și stricăciunea este ireparabilă.

Nu văd reacții la situația asta deși ... avem o lege a limbii române. Legea numărul 500 din 12 noiembrie 2004, așa numita „Legea Pruteanu” a intrat în vigoare în anul 2004, fiind publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1067, din 17 noiembrie 2004. Deși romgleza nu este atacată în mod direct de această lege, la vremea respectivă a fost puternic contestată de o mare parte dintre lingviști cu argumentul că limba română este un fenomen social viu în continuă schimbare și nu trebuie îngrădită în niciun fel. O analiză a acestei legi din punct de vedere juridic se poate vedea în [1]. Oricum, această lege ar putea oferi o bază juridică pentru o acțiune de stăvilire a romglezei dar se pare că aplicarea ei a fost abandonată aproape în totalitate.

Limbajele specializate. Încet încet, limba engleză a devenit *lingua franca* în comunicarea internațională și cu precădere în cea științifică iar terminologia de specialitate din celelalte limbi a fost puternic influențată de către aceasta. Culturile importante au avut grijă să adopte cuvintele englezești doar atunci când a fost absolut necesar, și asta de obicei înseamnă puține cazuri, dar, chiar și atunci, termenii englezești au fost adaptați la specificul fiecărei limbi.

Profesorii mei din facultatea de matematică au spus și răspus generațiilor de studenți pe care i-au păstorit să promoveze terminologia matematică din limba română, o zestre care a fost creată și transmisă

din generație în generație, și ne-au povățuit să preluăm această muncă atunci când ei nu vor mai fi. Comunitatea matematică s-a simțit foarte mult timp responsabilă de cultivarea unei terminologii moderne, adecvată schimbărilor continue și îmbogățire prin neologisme bine cumpănite. Periodic, au fost publicate dicționare de termeni pe domenii de specialitate dar poate cel mai important a fost, probabil, faptul că a existat, chiar dacă la un nivel mai mic, un segment de publicații în limba română, cu precădere cărți, fie acestea cursuri universitare sau monografii, care au folosit o limbă română aleasă, elegantă, suplă, și în același timp modernă și foarte expresivă. Mai mult, Academie Română și-a continuat mandatul original de promovare a unității limbii române publicând revista *Studii și Cercetări Matematice* în care articolele erau publicate în limba română.

Dar situația s-a schimbat complet odată cu anii nouăzeci. Ceea ce s-a întâmplat, cu precădere în anii nouăzeci, și care a continuat cu și mai mare avânt la începutul acestui mileniu, a fost o migrare masivă în occident a matematicienilor deja formați și, cu și mai mare amploare, a tinerilor pentru studii universitare sau postuniversitare, în care limba de lucru a devenit inerent limba engleză (mai puțin pentru cei plecați la studiu în Franța, Germania, sau alte țări europene). În acest fel, contactul tinerilor cu terminologia de specialitate din limba română a fost complet pierdut. O conferință, sau chiar o discuție pe o temă matematică, se deosebește foarte mult în funcție de vârsta vorbitorilor, în ceea ce privește romgleza: cu cât vorbitorii sunt mai tineri cu atât romgleza este mai dominantă.

Aș putea să privesc cu empatie către colegii mei mai tineri care folosesc romgleza matematică și să mă întreb: este oare adoptarea romglezei o formă de protest? Cu siguranță că celor care au plecat nu le-a fost ușor să se adapteze la termenii din limba engleză. Oare demersul lor și al celorlalți este menit să îi ajute pe cei care vor să plece ca să o facă mai ușor? Și dacă este așa, cu toate bunele intenții ale acestora, oare deservește această strategie dezvoltării României sau dimpotrivă, ne face să nu ne mai vedem valoarea și pe cei care produc valoare? S-ar părea că în acest caz apare un cerc vicios: dacă tot ce este valoros este produs în altă limbă, atunci ce este românesc nu este valoros și avem nevoie să ne îmbogățim statutul împrumutând limba celor valoroși.

Colegi de institut din generația mai veche mi-au relatat o întâmplare petrecută la începutul anilor șaptezeci, când un tânăr matematician întors recent din Statele Unite după un stagiul de mai multe luni (da, a fost o scurtă perioadă de timp când cercetătorii au avut parte de astfel de privilegii) a susținut o prezentare în sala mare de conferințe. După aproximativ un sfert de oră, Miron Nicolescu, academician și director al institutului, l-a întrerupt pe vorbitor cu, aproximativ, următoarea frază: *Ascultă, te rog să te oprești acum și reluăm peste o săptămână discuția despre rezultatele acestea, foarte interesante, în limba română.* Tânărul matematician își împănă discursul cu termeni englezeși din belșug iar asta nu era acceptabil pe vremea aceea.

Puțina literatură matematică în limba română, cu precădere manuale, nu mai ține decât arareori pasul cu terminologia modernă: deși o bună parte dintre autori face oarece eforturi în a utiliza terminologia matematică din limba română, sunt multe situații în care romgleza se strecoară insidios și face apoi ravagii. Singura revistă de matematică, a Academiei Române, care publica în mod consecvent articole de matematică în limba română, este vorba despre *Studii și Cercetări Matematice*, a devenit în urmă cu mulți ani *Mathematical Reports* și publică numai articole în limba engleză.

Nu am cunoștință de ceea ce se întâmplă în alte științe decât într-o foarte mică măsură, dar se pare că situația nu este cu mult diferită față de ceea ce se întâmplă în matematică. De curând am citit în presă un interviu cu un foarte cunoscut psiholog, profesor universitar renumit, care împănă mai fiecare frază cu câte un englezism. Probabil că așa face, sau poate chiar mai abitir, și la catedră: mă întreb, cum vorbesc oare studenții lui?

Rolul tehnologiei informatice. Calculatoarele, dar și alte echipamente informatice, telefoanele inteligente cu precădere, oferă de puține ori alternative ale sistemelor de operare și/sau ale aplicațiilor în limba română iar, atunci când o fac, ori nu este completă ori oferă o terminologie uneori foarte năstrușnică. Comunicarea prin mediul virtual are loc la scară foarte mare și cu o evidentă tendință de creștere, aproape chiar de generalizare și, în lipsa unor reguli clare și bine aplicate de normare a utilizării limbii române corecte, devine un motor generator de romgleză. În mod normal, statele își organizează agențiile naționale care se ocupă de probleme de interes general iar normarea în comunicații și informatică este o problemă foarte serioasă care trebuie tratată ca atare. Dar asta presupune că, printre

atribuțiile unor astfel de agenții, să fie și protejarea culturii naționale, iar limba română este o parte extrem de importantă a culturii noastre.

Ce fac lingviștii? Lingviștii din România au o atitudine de biolog care studiază peștii dintr-un acvariu: urmăresc de la distanță ceea ce se întâmplă, notează sârguincios aproape tot ce mișcă, dar au ca regulă de aur să nu intervină. Ei nu fac parte din populația acestei țări, au devenit observatori independenți care asistă cu măreția misiunii științifice la dezastrul pe care îl consemnează sârguincios în edițiile succesive ale dicționarilor și îndreptarelor, și vor să mă oblige pe mine să accept cuvinte englezești ca fiind cuvinte românești, modificând valoarea fonetică a literelor.

Aflăm cu stupeoare că Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” a publicat o nouă ediție a *Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic* al limbii române în care se normează, de exemplu, că *selfie* este cuvânt românesc cu pluralul, mare atenție, *selfie-uri*, și ni se atrage atenție că trebuie neapărat să folosim cratima. Ultima ediție, anunțată cu triumfalism inconștient [4] ne spune că *afterschool*, *breaking news* și *all-inclusive* sunt cuvinte românești. Singurul lucru pe care pot să-l mai spun este fraza lui Ion Creangă: *Și turbare de cap și frântură de limbă ca la acești nefericiți dascăli nu mi s-a mai dat a vedea; cumplit meșteșug de tâmpenie, Doamne ferește!*

Mai aflăm apoi că „DOOM-ul are un statut special față de alte dicționare. Este una dintre puținele situații când avem o obligație de a respecta ceva ce apare într-o carte. Chiar suntem obligați să folosim grafia, pronunțarea, formele corecte indicate în acest dicționar” [3]. Deja situația devine serioasă: dacă lucrurile au ajuns în așa hal de degradate încât și *specialiștii* propagă cu râvnă romgleza, se pare că speranțele de redresare scad vertiginos.

Am auzit cu câteva luni în urmă o emisiune *Vorbește corect* unde invitata, o profesionistă în ale lingvisticii, afirma, cu nonșalanță și fără nicio urmă de îngrijorare, că anglicismele dau culoare limbajului folosit, cu precădere de către tineri, mergând cu afirmația că este vorba chiar de un *bilingvism*. Adică, mai pe înțelesul nostru, ne îndreptăm cu voioșie în scenariul din prolog. Distinsa doamnă găsea, de exemplu, utilizarea anglicismului *target* ca substitut al cuvântului *țintă* foarte binevenită și, pentru a-și motiva susținerea pentru această înlocuire, utiliza o metaforă referitoare la săgeți care ar face utilizarea cuvântului *țintă* foarte neplăcută, îi înțeapă limba: dar oare, în limba engleză, cuvântul *target* nu are legătură cu săgețile? În Statele Unite există un lanț de magazine *Target* care are ca simbol grafic exact o țintă pentru tragerile cu arcul!

Tare mult aș vrea să văd o discuție față în față între lingviștii propagatori de romgleză și traducătorii care duc o luptă teribilă pentru cultivarea limbii române. Să fii traducător profesionist în ziua de astăzi și să vezi cum eforturile tale sunt zădărnice și de multe ori anulate de către alții, trebuie să fie teribil de deprimant.

Care să fie cauza? M-am tot întrebat, cu precădere în ultimii ani, care să fie cauza acestei situații. Cea mai la îndemână pare să fie snobismul: unii dintre noi suntem creatori de englezisme, de cele mai multe ori din necunoașterea suficientă nici a limbii engleze nici a limbii române, iar restul sunt răspândacii, cei care propagă englezismele, vorba lui Marin Sorescu, conform *principiului de dezintegrare a oilor*. Apoi am putea invoca ignoranța: cei care își împănă discursul cu englezisme dau de cele mai multe ori dovada că nu stăpânesc bine nici limba engleză și nici limba română. Ar fi însă nevoie de o cercetare interdisciplinară, care să implice sociologie, psihologie socială, lingvistică, precum și alte discipline (am aflat de curând că există un domeniu de cercetare denumit sociolingvistică) pentru a lămuri fenomenul care pare a fi destul de complex. Pentru mine, care sunt adeptul opiniilor tranșante, lucrurile sunt foarte clare: are loc un fenomen de înlocuire a unei limbi cu o alta. O abordare nuanțată ar conduce la întrebări de genul: de ce simt românii nevoia să își ridice statutul social adoptând cuvinte dintr-o limbă cu statut social superior? Ce anume ne face să nu ne apreciem pe noi înșine și limba pe care o vorbim?

Este posibilă o reacție de redresare? Greu de spus. Cred că ar fi nevoie de o acțiune concertată, de o masă critică de oameni care să dorească să inverseze tendința. Cât de credibilă este o astfel de posibilitate? Am încercat să abordez problema asta cu diverși cunoscuți și am fost surprins să constat că este o discuție pe care mai toți o vor ocolită, cu ridicări de sprâncene, cu plescăit din limbă, dar numai cu o discuție onestă nu. Mai mult, mi s-a dat de înțeles mai mult sau mai puțin explicit că o astfel de discuție este aproape de neatins. O redresare, din acest punct de vedere, presupune o acțiune la nivelul comunității, în forme de organizare diverse, cu strategii bine alese și, mai ales, cu acțiune.

Onlaidu'. Datorz celor care au avut răbdarea să citească articolul până la sfârșit, o explicație, deși poate că pentru mulți dintre dumneavoastră este evident ce este *onlaidu'*. Citez o bătrânică interviuată pe stradă, despre învățământul *online*: *Da' mai lăsați-mă maică cu onlaidu' ăsta al vostru, ce-o mai fi și el, Doamne iartă-mă!* Este glasul onestității care strigă, aidoma copilului din povestea *Hainele cele noi ale împăratului*, că împăratul este gol. Poate că distinșii lingviști care înregistrează așa de sânguincios toate aberațiile produse de „intelectuali” vor coborî în stradă și vor nota și cuvântul **onlaidu'**.

Epilog. Lucrurile merg (foarte) rău atunci când bunul simț umblă cu capul spart. Ceea ce se întâmplă cu limba română, din punctul de vedere al invaziei englezismelor, este comparabil cu ceea ce se întâmplă în România cu defrișarea pădurilor, sau cu invazia de deșeuri poluante, și în general cu degradarea mediului ambiant, a aerului, a apelor, și a solului. Degradarea limbii, asemenea degradării apelor și a pământului, este masivă și ne copleșește. Nepăsarea noastră, lentoarea reacțiilor de apărare la pericole, eludarea pericolelor, incapacitatea de organizare, promovarea nonvalorilor și a incompetenței în poziții de decizie, au consențențe care se văd deja cu ochiul liber, pentru cei care vor să le vadă.

[3] <https://www.g4media.ro/remedial-selfie-si-prof-intre-cuvintele-nou-incluse-in-editia-de-anul-acesta-a-doom-dictionarul-ortografic-ortoepic-si-morfologic-al-limbii-romane.html>

„Remedial”, „selfie” și prof”, între cuvintele nou incluse în ediția de anul acesta a DOOM – Dicționarul Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române

„Remedial”, „selfie” și prof” se numără între cele aproximativ 3.600 de cuvinte nou incluse în cea mai recentă ediție a Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic (DOOM) al Limbii Române, care urmează să apară anul acesta

„Nu sunt modificări spectaculoase, pentru că nu vrem să facem revoluție”, a completat directoarea institutului. „Sunt cuvinte nou introduse și normate, aproximativ 3.600, au fost efectuate modificări la intrări deja existente, în jur de 3.000, dar nu neapărat de normă, mai mult de accentuare. Pentru verbe, de exemplu, am inclus formele pentru toate persoanele, pentru că există și vorbitori care nu sunt nativi și au nevoie de acestea”.

În plus, în cazul unor cuvinte la care existau două variante de pronunție a fost păstrată forma cea mai des folosită de utilizatorii intelectuali.

Noua ediție a Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic a fost introdus termenul familiar **„prof”, cu pluralul „profi”**. După folosirea în sintagma „ore remediale”, în DOOM 2021 a fost introdus adjectivul „remedial”, cu sensul „care remediază”. Adjectivul a intrat în limba română din limba engleză.

Ziua a doua a lunii poate fi pronunțată fie două noiembrie, fie doi noiembrie. Aceeași variație este acceptată și când structura este însoțită de substantivul „data”: în data de doi/două noiembrie, tot conform DOOM 2021.

A fost eliminată, din perechea de variație acentuală trAfic/Traflc, a doua modalitate de accentuare, astfel încât **singura formă acceptată este trAfic**. Urmărind istoria normei în privința accentuării acestui substantiv, observăm că în 1981 era recomandată numai forma traflc, din 2005 au fost acceptate ambele variante, iar în această fază a limbii s-a renunțat la traflc pentru că nu mai este înregistrat în uz.

În cea mai recentă ediție a dicționarului, substantivul „mausoleu” se desparte în silabe ma-u-so-leu. În ediția precedentă, DOOM 2005, despărțirea în silabe era mau-so-leu.

Se regăsește acum **substantivul „selfie”, încadrat în clasa substantivelor neutre și are pluralul „selfie-uri”**. Atenție la grafia formei de plural și a formei cu articol hotărât: desinența -uri, respectiv articolul hotărât se atașează cu cratimă: selfie-uri, selfie-ul.

„DOOM-ul are un statut special față de alte dicționare. Este una dintre puținele situații când avem o obligație de a respecta ceva ce apare într-o carte. Chiar suntem obligați să folosim grafia, pronunțarea, formele corecte indicate în acest dicționar”, a transmis anterior, într-un comunicat, Adina Dragomirescu, care e unul dintre invitații sezonului „Vorbește corect!” de la TVR 1. Emisiunea e difuzată de luni până vineri, de la ora 14:55, și poate fi urmărită pe canalul de YouTube al televiziunii publice.

DOOM-ul, acronimul de la Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, este un dicționar normativ, adică indică felul în care se folosește corect limba română și care sunt cuvintele care fac parte din bagajul oficial al limbii române. Este realizat de Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”. Ediția trecută a produs o adevărată „revoluție” prin introducerea

Getatea Cavalerilor

2023 –ANUL IULIU MAIU !

NR. 8(36) AUGUST-2023

scrierii legate a lui „niciun, nicio, etc.” Tot atunci au fost introduse cuvinte de origine englezească precum „maus”, „weekend” și „mall”.

George Mandicescu mobile: +4 0722504311 E-mail: mandigeo@gmail.com